

På disse sidene i Tidsskriftet – legelivet – finner du stoff om legers liv. Her er det presentasjon av arbeidssteder, nyhetssaker, nye doktorgrader, nye spesialister og minneord. Alt samlet på ett sted – så du kan følge enda bedre med.

Karl Otto Nakken.
Foto: Privat

Karl O. Nakken (f. 1945) er lege ved Klinikk for kirurgi og nevrofag, Oslo universitetssykehus

«Hjertet er bare en muskel»

Hjerte versus hjerne

Hvordan er hjertet blitt et så symboltungt organ?

Fordi vi i doktorklubben ofte har livlige diskusjoner om organiseringen av norsk helsevesen, foreslo et av medlemmene å etablere en medisinsk tenketank, der spenstig tankegods kan få fritt utløp. Utover i de i de sene nattetimer – med stadig mer småtalk – trakk han forslaget. Han mente det i tilfelle måtte bli Tenketanken Tanketom.

Selv tok jeg opp til diskusjon hvorledes hjertet er blitt et så symboltungt organ. I den grad ordvalgene speiler våre kunnskaper og holdninger, skulle man tro at folk flest tror at hele vårt følelsesregister er knyttet til hjertet! Tenk bare på uttrykk som «hva hjertet er fylt av, renner munnen over med», «hjertet har grunner som fornuften ikke kjenner», «der det er hjerterom, er det husrom», «hun har alt hva et hjerte begjærer», «den kalde hjernen og det varme hjertet» og «hjertelig hilsen».

For ikke å snakke om innen lyrikken: ...kjem du, mitt hjarta til sorg og til trøyst, du Fjell-Noregs inste, opphavelege røyst (fra diktet Fjell-Noreg av Olav Aukrust (1883–1929)). Mitt hjerte var nær ved å briste, men det var det ingen som visste (fra diktet Dulgt kjærlighet av Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910)).

Til det siste eksempelet hadde vår jordnære kardiolog følgende kommentar: «I dag ville vi nok visst det. Ved hjelp av MR hadde vi trolig stilt diagnosen Takotsubos syndrom».

Mitt poeng var imidlertid å minne om at

hjertet «bare» er en muskel. Riktignok er den både utholdende og slagkraftig. Men den er like fullt en muskel. Våre mest intense sinnbevegelser som sorg, sinne, begjær og lidenskap er naturligvis knyttet til hjernen, ikke hjertet. Nærmere bestemt de fylogenetisk eldste delene. At selveste Hjernerådet har kastet seg på galskapen og lansert mottoet «med hjerte for hjernen», er ikke til å begripe.

Med rundt 100 milliarder nevroner som hver har flere tusen forbindelser, er hjernen det mest komplekse systemet vi kjenner til i universet. Det er ikke til å undres over at det av og til oppstår feilkoblinger, dvs. dysfunksjonelle cellenettverk. Men selv om mekanismene bak noen nevrologiske sykdommer for tiden blir avdekket, må vi nok ydmykt erkjenne at det fortsatt er mye vi ikke forstår. En venn av meg har trolig rett når han hevder det er mer mellom ørene enn andre steder. Og: Full innsikt i vår hjerne – ligger fortsatt gjemt i det fjerne.

Vår nevroanatomilærer på doktorskolen, Alf Brodal, hevdet at hjernen er det essensielle mennesket. Påstanden kan vanskelig bestrides, selv ikke blant våre mest nærsynte kardiologer.

Diskusjonen i doktorklubben tok ikke av. Selv om vi tidvis kan være hjernelig uenige, er samholdet upåklagelig. Blant annet er det full enighet om at å dø, det er det siste vi skal gjøre!

Karl O. Nakken
karln@ous-hf.no